

Tanja Kragujević: Tren vredan slavlja

Bane ĐORĐEVIĆ | 16. septembar 2012. 09:56

Tanja Kragujević o novoj knjizi pesama "Hleb od ruža" u izdanju KOV. Stvarnost nam, zapravo, nudi sve sem poezije, te posebne usklađenosti naših realnih opažaja, svesti, saznanja, i - naših vizija, želja

Tanja Kragujević

PRVE pesme iz knjige "Hleb od ruža", koju je upravo objavila u KOV-u, Tanja Kragujević napisala je pre četiri godine. Neki drugi događaji i teme zaokupili su zatim njenu pažnju, i uslovili nastanak tri druge knjige - zbirke poezije "Motel za zbogom" ("Povelja", 2010), knjige malih eseja "Izgovoriti zvezdu", i lirskih zapisa ("minueta") "Talog nedovršenog", koje su iste godine izašle u izdanju KOV-a i "Agore".

- U tom periodu objavljena su i dva izbora iz moje poezije: "Staklena trava" ("Agora", 2009), i "Ruža, odista" (povodom Nagrade "Milica Stojadinović Srpkinja"), 2010. Žudela sam, sve to vreme, da se vratim započetom rukopisu i dovršim ga, onako kako sam smatrala da zaslužuje - kaže pesnikinja za "Novosti" o novoj zbirci "Hleb od ruža", u kojoj predstavlja oko sto pesama, u pet ciklusa.

* Zašto ste se opredelili za takav naslov?

MONASI REČI - Decu izjutra ne bude više stihovi dečjih pesnika. Portreti pesnika nisu na plakatima naših trgova, niti na razglednicama, u knjižarama, u školama. U prostoru kulture pesnici nisu ni domaćini ni gosti. Biblioteke mogu bez novih poetskih knjiga. One stare, čak i raritetne, nema ko da reparira. Čekaju, u uglovima, na otpis, smrtnu kaznu. Kulturni trezori izgnani su, u prekasne televizijske termine. Poeziju neguju i promovišu pesnici. Slobodni strelci, padobranci, monasi reči, emigranti u poetske svetove, nomadi kroz oskudice sadašnjosti - večito zaraženi virusom poezije. Raznosioci eksplozija vrednosti, postojanja, jezika, kulture, civilizacije govora. Samo neka budu. Jer u drugačijem čitanju onoga kad-tad trenutka, u tome je sve.

- Period koji pominjem doneo mi je, u ličnom iskustvu, a time i kao pesniku, nova, kristališuća saznanja, sažeta u dvoznak, pod kojim se i inače, verujem, mogu čitati moji stihovi. Neki vid svesti o dražesti i nevinosti svakog životnog časa, a istovremeno, neotklonjivo saznanje da svaka od tih dragocenih senzacija prerasta, kao i samo naše

postojanje, u neizvesnost sećanja, neuhvatljivost samih suština, koja fluidnošću, a opet i suštinskim smislom, ispunjava našu egzistenciju. Lepotom i hlebnim suštastvom, koje postaje, i ostaje, nevidljivo - poput mirisa ruža.

*** Postoji li zajednička nit koja se provlači kroz ove pesme?**

- Naše senzacije su raznostrane, putuju različitim smerovima, ka drugim. Daju katkad prikaz male, haotične postavke naših zbilja, kojima nastojimo iznaći veze, saglasja, novu dinamiku, i smisao. Pesme svakog niza ove knjige su poput lanca, koje nas neumitno vezuje za životne obale, a koji, opet, u mekšem vidu, baca svoje senke u dubinske i etarske neizrecivosti. Mogu se čitati tako, obod uz obod, bod uz bod. Ili, kao album pastela. Vidljivih i nevidljivih pejzaža. Ponekad su to i latice natčulnog, koje smo nekad davno videli, i upamtili. Sačuvali u memoriji čula, istoriji saznanja.

*** Nije li neobično danas objaviti obimnu zbirku poezije?**

- Rukovodilo me je, pre svega, osećanje za unutarnju arhitektoniku: tok i ritmičnost celina, čak i naslova, kao i motivi. Retke su obimnije knjige poezije. Ali šta može odrediti dužinu te reke, tok tog fluida, unutarnjeg filma i njegove kratke rezove, sem logike dela.

*** Šta vas inspiriše, šta pritiska poetski okidač?**

SVE JE MOGUĆE - Stvaranje je nasušno, i zato što je sa nama, u našem trenutku, ali i negde za korak dalje, i izvan njega, tajanstveno, ili rasvetljujuće, inspirativno, već i zato što je u njemu sve moguće. Moguće je da se probudim, usred noći, a da to bude u pesmi, ili da se vratim iz šetnje, uz Dunav, i donesem u sebi ispisane pastele. Volim, ipak, da te "zapise namah" ostavim u kompjuterskoj svesci. Dozvolim im da budu gotovo zaboravljeni, da ih kasnije pročitam kao da su tu zaslugom nekog drugog, i tako o njima bolje sudim. Ta percepcija drugog trenutka, i dopunske vizure, presudna je provera pesme.

- U periodu povišene koncentracije i osetljivosti, kao što je bio ovaj, koji je zbirni luk našao u "Hlebu od ruža", inspiriše me gotovo sve što mi privuče pogled. Kao da je stvarnost sazdana tako da svakim detaljem potkrepi i utvrdi moje vizure, koje bih mogla nazvati svojom "poetikom oduvek". Gotovo da se stvori tajni savez između percepcije i zgusnutih meditacija. Jednostavne životne situacije nude se kao obilje istina, koje izmiče okvirima. I kada nas to obilje pritiska, ono istovremeno animira, traži imaginativne, ili metafizičke odsupnice i nadgradnju.

*** Koliko vam je teško da u nepoetičnoj i ubrzanjoj svakodnevnici osetite, pronađete, ulovite i opišete trenutke vlastitog i univerzalnog postojanja?**

- Stvarnost nam, zapravo, nudi sve sem poezije, te posebne usklađenosti naših realnih opažaja, svesti, saznanja, i - naših vizija, želja. Nudi nam nemilosrdne kontroverze i neuslišenosti. No, da u stvarnosti postoji taj sklad, možda životni instinkt i žudnja umetnosti ne bi imali povoda, smisla i razloga da nas pokreću. Da snuju tu udaljenu i drugačiju kuću bića. Možda bi, u mrtvoj tri, bili stvaranje i svet. U zamci frustracija i nedorečenosti, posebnim čulom, snažnije osećamo da upravo ona, Poezija, jeste u svemu. U tome je njen zahvat šestarom - njen ubod u ranu i neopipljivi lek, koji se

rastvara u nama, poput esencijalnog napitka, u kapi ili dve, kojima dišemo, prisutni u realnosti, a uz sublimne refleksije koji nam govore kako je dobro, i katkad bolje, izbeći jednoznačno. Ne biti sužanj - ne biti uvek tu, ili ne bar pokoren, u samo jednom značenju i smeru. Zaustaviti se, načiniti, od efemerija, konvencija, i usuda, tren vredan slavlja, akumulirano bogatstvo, što blesne. Kao kad vidim labuda na mutnoj vodi Dunava - istovremeno iskusim stvarnost, i epifaniju.

*** Kažete u jednoj pesmi da ste "dete svojih reči".**

- Upravo su ti metaforički, hermetizovani primeri životno-poetskog iskustva, zahvat u dva sveta, najčistiji vid pesničke egzistencije, i egzila. Pesma se ne oglašuje o svoju pripadnost živoj matici vremena, a opet, vlasna je da kreira svoj jezik, svoju fantastičku elaboraciju stvarnog. Postoje časovi kada pesnička rečenica hita da se tek nastani u pesmi, da reprodukuje život. Ali i oni koji se u tihostima, emanacijom doživljenog, preobraćaju u jezik. I njega preobraćaju. U drugi, katkad posebno šifrovani govor, koji se ne zadovoljava komfornostima naracije, već teži, čak i najmanjem, prostoru višeznačnosti.

*** Uspevaju li pesnici da se nose sa autorima tiražnih prozih hitova, da zadrže stare i pridobiju nove čitaoce?**

- Pesnici često i ne znaju za ove autore. Niti ti modeli stvaranja mogu da im budu vodiči. Biti sam, u nepouzdanim vodama - ne zvuči li to dovoljno pesnički, zavodljivo, odvažno, i ipak, nezamenljivo. Toliko, da može pokriti svaki tiraž. Od jednog, do neizbrojivog.

*** Iako se uglavnom svi slažu da je poezija najvitalniji deo naše književnosti, retke su izdavačke kuće koje neguju poeziju. Kako ocenjujete takvo stanje?**

- Decu izjutra ne bude više stihovi dečjih pesnika. Portreti pesnika nisu na plakatima naših trgova, niti na razglednicama, u knjižarama, u školama. U prostoru kulture pesnici nisu ni domaćini ni gosti. Biblioteke mogu bez novih poetskih knjiga. One stare, čak i raritetne, nema ko da reparira. Čekaju, u uglovima, na otpis, smrtnu kaznu. Kulturni trezori izgnani su, u prekasne televizijske termine.

Poeziju neguju i promovišu pesnici. Slobodni strelci, padobranci, monasi reči, emigranti u poetske svetove, nomadi kroz oskudice sadašnjosti - večito zaraženi virusom poezije. Raznosioci eksplozija vrednosti, postojanja, jezika, kulture, civilizacije govora.

Samo neka budu. Jer u drugačijem čitanju, onoga kad-tad trenutka, u tome je sve.